

Er is een tijd geweest dat bijna ieder liefhebber van boeken een eigen ex-libris liet ontwerpen. Jarenlang, vooral als men minder aandacht ging besteden aan een eigen mooie bibliotheek en het boek maar een gewoon gebruiksvoorwerp geworden was, geraakte de ex-libriskunst op de achtergrond.

Thans stelt men vast dat er heel wat ex-librissenverzamelaars zijn, die deze kleine grafische kunst naar waarde weten te schatten. Ook omdat veel van de ontwerpen een klein kunstgewrocht zijn van een gekende kunstenaar.

Daarom hebben we gemeend er goed aan te doen eens een kleine bijdrage over de ex-libris te wijden.

Wat is een ex-libris ? Een goede bepaling vinden we in het standaardwerk van Ger Schmook "Boek en Bibliotheek" (1937-1952) op p. 519 : "Het ex-libris (= uit de boeken), het eigendomsbewijs (als bescherming tegen boekenlezende vrienden) bestaat meestal uit een monogram van de bezitter, of een symbolische tekening met zijn naam of beroep. Het behoort niet tot het boek. Het wordt ingeplakt op binnenblad, schutblad, inhangblad of Frans titeelblad. Het heeft in de loop der jaren aanleiding gegeven tot een bijzondere **kleinkunst**".

Thans liet het tijdschrift "Graphia" - en bijzonder nummer verschijnen "Over het verzamelen van ex-libris : ingeleid en samengesteld door Luc Van den Briele."

In de inleiding lezen we o.a. het volgende : "Het ex-libris is een eigendomsbewijs dat door een boekenverzamelaar in zijn boeken gekleefd wordt. Vroeger liet men één enkel ex-libris maken en een afdruk van dit ene ex-libris kleefde men dan in elk boek van zijn bibliotheek. Daarom waren de meeste ex-libris een weerspiegeling van de persoonlijkheid van de titularis ; de illustratie bevatte zinspelingen op de naam, het beroep, de vrijetijdsbesteding, de woonplaats van de boekenverzamelaar. Dit soort ex-libris bestaat ook nu nog; maar vooral in de periode na de Tweede Wereldoorlog zijn sterk afwijkende zijwegen ingeslagen. Hoe meer gespecialiseerde boeken werden geproduceerd, hoe meer gespecialiseerde bibliotheken er ontstonden. Naast een algemene verzameling boeken ontstonden dus meer en meer gespecialiseerde verzamelingen".

Daarbij weet de auteur ons te vertellen dat sommige bibliofielen tientallen ex-librisen bezitten en dat sommige verzamelaars deze dikwijls gebruiken om met andere verzamelaars te ruilen om aldus hun verzameling, die soms uit duizenden ex-librisen bestaat, te kunnen verrijken.

Onze persoonlijke mini-verzameling, die maar uit een klein dozijn exemplaren bestaat, hebben we hier eens willen afdrukken omdat het ofwel om gekende Oostendenaars of gekende kunstenaars gaat die het ontwerp maakten.

Wellicht krijgen we er aldus nog enkele bij, die we dan per gelegenheid later eens kunnen afdrukken.

Omer VILAIN

LITERATUUR :

J. SCHWENKE : Exlibriskunde; een nieuwe kunstwetenschap met een beschrijvende bibliografie van het exlibris in België en Nederland (Antwerpen, Wereldbibliotheek, 1947)

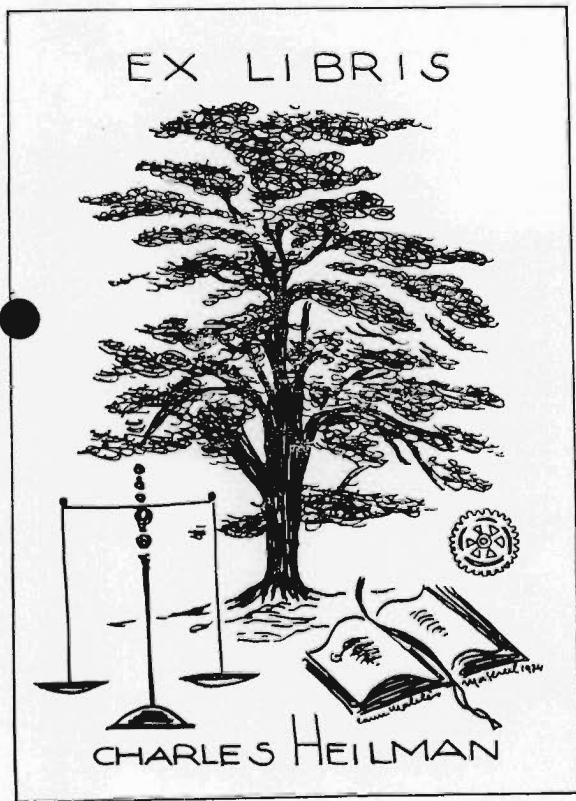
L. Van den BRIELE : Over het verzamelen van exlibris (Sint-Niklaas, Graphie, 1982)

1

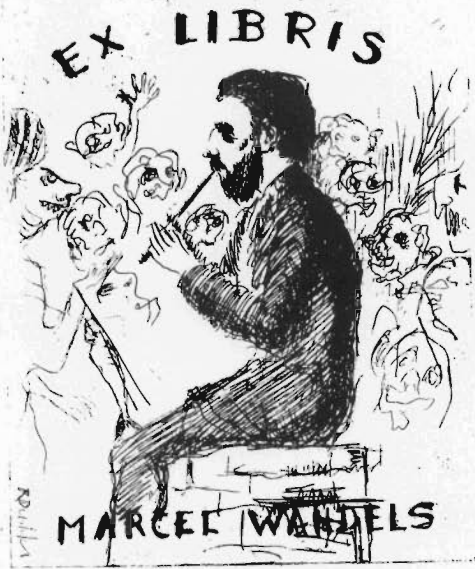
2

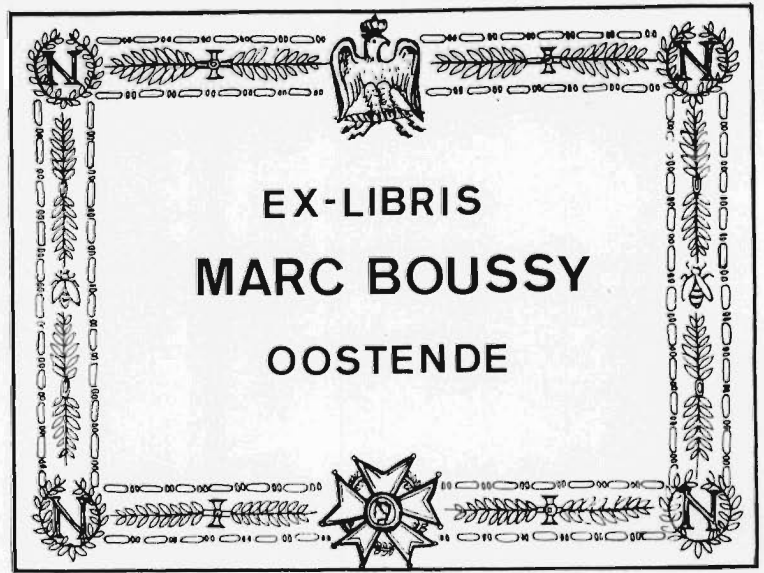
3

4

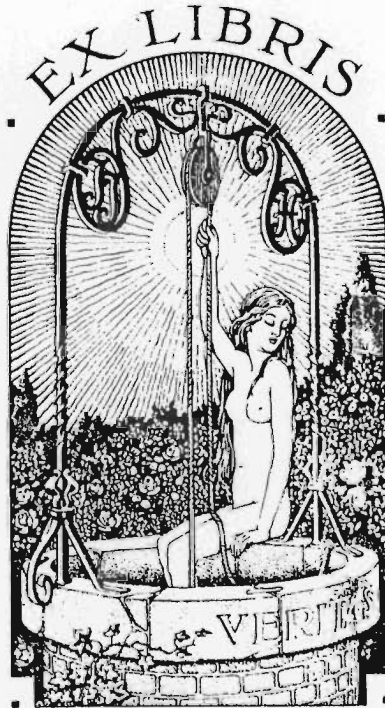
5

6

7

DR. JOSEPH JULES
HELLEPUTTE

A.V.

9

Omer C. Vilain

8

10

11

1. Frans DEVRIENDT : de boekhandelaar met vele liefhebberijen en tevens een behendig knutselaar met het devies "gaat uw weg en ziet niet om".
(houtsnede van Paul EECKHOUT)
2. Georges DEGRYSE : boekhandelaar te Oostende; beide schildhouders van het Oostends wapenschild lezen een boek, inplaats van het zwaard en de spiegel te houden.
(tekening van André VLAANDEREN)
3. Charles HEILMAN : de ceder van Libanon (consul van Libanon), de weegschaal (voorzitter van de Handelsrechtbank), Het Rotary-embleem (past-gouverneur van de Rotary), een boek (boekhandelaar).
(tekening van MALCLES-MASEREEL)
4. Marie-Thérèse DAEMS : een vrouwenfiguur met abstracte lijnen, die de hobby's muziek en tennis moeten voorstellen. (tekening van Roger VANDAELE)
5. Marcel WANDELS : verzamelaar van alles wat James ENSOR betreft, een Ensoriaans tafereel. (ets door Roland DEVOLDER)
6. Marc BOUSSY : als bewonderaar van Napoleon in de vier hoeken de keizerlijke "N" en adelaar in het midden. (tekening van André SERVAIS)
7. Karel JONCKHEERE : zinspeling op de naam Jonkheer = ridder ; onderaan boeken en veder, werktuigen van de lettarkundigen.
(pentekening door Jules GONTHIER)
8. Omar VILAIN : zinspeling op het beroep van stadsbibliothecaris; met boeken komt men uit het donker naar het licht (pentekening door August MICHIELS)
9. Joseph Jules HELLEPUTTE : De waarheid (veritas) komt uit een waterput, gesymboliseerd door een jonge vrouw. (tekening van André VLAANDEREN)
10. Joseph VAN POUCKE : een linde (woont Huis Ter Linde), boekenliefhebber en het latijnse levensdevies "Horas non numero nisi serenas" (ik tel alleen de onbewolkte uren).
(pentekening door Willy BOSSCHEM)
11. C. DE PUYDT : een kikvors = zinspeling op de naam - met boeken, ook zinspeling in het devies "immer vorschanda", op de achtergrond de slang, allegorie van de geneeskunde.
(tekening door Cor WESTERDUIN)

GESCHIEDENIS VAN DE KUSTVLAKTE DER LAGE LANDEN.

Van 5 tot en met 7 september 1978 werd, op initiatief van Prof. Dr. Adriaan Verhulst en M. Gottschalk (respectievelijk voor België en Nederland de historische-geografische specialisten op dit gebied), een colloquium te Gent gehouden betreffende de vroegste geschiedenis van de Noord- en Zuidnederlandse kustvlakte, m.a.w. van Nederland en België. De "Handelingen" hiervan, 332 blz. dik, werden te Gent inmiddels gedrukt en uitgegeven door het "Belgisch Centrum voor Landelijke Geschiedenis" (publicatie nummer 66 in de reeks); voel : "Transgressies en occupatiegeschiedenis in de kustgebieden van Nederland en België. (Handelingen) Colloquium Gent 5-7 september 1978. Dit boek kan gebeurlijk besteld worden op ett Seminarie van Prof. A. Verhulst, Blandijnberg 2, 9000 Gent, maar gegevens over de kostprijs zijn mij niet bekend... Enkele grepen uit de inhoud : - Hugo Thoen, Romeinse bewoningsgeschiedenis; - Frans VERHAEGHE, Middeleeuwse bewoningsgeschiedenis; De experts die aan dit baanbrekend colloquium deelnamen, wijdden tevens veel aandacht aan een plausibele verklaring voor de interpretatie van de fenomenen "transgressie", "Stormvloed" en andere meer. Het accent dat gelegd werd op dit Colloquium was gericht op de interdisciplinaire onderzoeksmethodes. Geheel deze problematiek kan ook in de toekomst het voorwerp vormen van een nieuw en volgend, nog diepergaand colloquium, binnen een ruimere interdisciplinaire en multidisciplinaire context gevat en benaderd. (Alle gegevens voor deze notitie werden door mijn ontleend en enigszins bewerkt uit de recensie van de heer K. de Landtsheer, verschenen in het Vest-Vlaamse tijdschrift "BIEKORF", 1981, afl. 4, blz. 395-396), waarvoor dank aan de recensent en de radactie).

E. SMISSAERT